

ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น
ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

นางสาวกัญญา อ้อประเสริฐ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-568-505-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

014046

INFORMATION RESOURCES RELATED TO LOCAL STUDIES
IN WESTERN THAILAND

MISS KANYA EUAPRASERT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of Library Science
Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-505-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่น

ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย

โดย

นางสาวกันยา อ้อประเสริฐ

ภาควิชา

บรรณารักษศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา

นางมาลินี ศรีพิสุทธิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จันทวิมล

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้แนบวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรณพิมล กุลบุญ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(นางมาลินี ศรีพิสุทธิ์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์จี้ จันทวิมล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อัมพร ทีชะระ)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงลักษณ์ ไม่นายกิจ)

พิมพ์ต้นฉบับบทความวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กณยา อ้อประเสริฐ : ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่นในภูมิภาคตะวันตก
ของประเทศไทย (INFORMATION RESOURCES RELATED TO LOCAL STUDIES IN
WESTERN THAILAND) อ.ที่ปรึกษา : นางมาลินี ศรีพิสุทธิ์, ผศ.ศจี จันทวิมล, 297 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปริมาณ ประเภท และเนื้อหาของสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับการ
ศึกษาท้องถิ่นจากแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ จำนวน 16 แห่ง ในภาคตะวันตกของประเทศไทย รวมทั้ง
ศึกษาการบริหารงาน การดำเนินงานด้านเทคนิคและการให้บริการ ตลอดจนปัญหา อุปสรรค และแนวทาง
แก้ไข

ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาเป็นแหล่งที่มีศักยภาพสูงสุดในการสะสมทรัพยากร
สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาท้องถิ่นในภาคตะวันตกของประเทศไทย โดยเฉพาะห้องสมุด 3 แห่งที่มีการ
ดำเนินงานอย่างจริงจัง ได้แก่ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ หอสมุด
วิทยาลัยครูเพชรบุรี และหอสมุดวิทยาลัยครูกาญจนบุรี สิ่งพิมพ์ประเภทที่มีมากที่สุด ได้แก่ หนังสือ
ทรัพยากรสารสนเทศภาคตะวันตกมีเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดเพชรบุรีมากกว่าจังหวัดอื่น และมีอยู่ในหมวดสังคม-
ศาสตร์มากที่สุด การดำเนินงานเกี่ยวกับทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นภาคตะวันตกยังอยู่ในระยะเริ่มต้น
และยังไม่แพร่หลายมากนัก แหล่งสารสนเทศท้องถิ่นทุกแห่งมีปัญหาระงับการขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบ
โดยตรงและขาดงบประมาณสนับสนุน

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์
ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต ..... อ้อประเสริฐ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... นางมาลินี ศรีพิสุทธิ์

พิมพ์ต้นฉบับทศด้อยวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมเพียงแผ่นเดียว

KANYA EUAPRASERT : INFORMATION RESOURCES RELATED TO LOCAL STUDIES IN WESTERN THAILAND. THESIS ADVISORS : MRS. MALINEE SRIPISUTH, ASSIS. PROF. SACHI CHANDAVIMOL. 297 pp.

The objective of this research is to study the quantity, types and contents of printed materials related to local studies in 16 libraries in Western Thailand. The research also concerns local collection management, problems concerning information resources and ways to solve them.

It was found that academic libraries are the most capable of collecting local information in the western part of Thailand. Silpakorn University Sanamchandra Palace Campus, Petchaburi Teacher's College and Kanchanaburi Teacher's College are 3 institutes with professionally managed libraries for local studies. Most printed work is in the form of books. Most information resources of western Thailand deal mainly with Petchaburi province and are mostly in the field of social science. Since the establishment of the local collection of the West is only at the beginning stage, it is not generally known to the public. Every local library shares common problems : lack of personnel directly responsible for the job, and lack of library budget support.

ภาควิชา ..... บรรณารักษศาสตร์

สาขาวิชา ..... บรรณารักษศาสตร์

ปีการศึกษา 2530

ลายมือชื่อนิสิต ..... พิมพ์

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... พิมพ์

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ศจี จันทวิมล และคุณมาลินี ศรีพิสุทธิ์ ที่ยอมรับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แทนศาสตราจารย์ ดร. วิชา กงกะนันท์ ซึ่งเดินทางไปต่างประเทศ และได้กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ แก่ไขวิทยานิพนธ์นี้ จนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณมัตติพิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้มอบทุนส่วนหนึ่งสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งทำให้ผู้วิจัยได้มีกำลังใจมากขึ้นในการต่อสู้กับอุปสรรค ทั้งปวง เพื่อนที่มีส่วนช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นอย่างมากสำหรับการทำงานชิ้นนี้ ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกประทับใจเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ คุณวัชร วิชาวุธ อาจารย์กัลยาณี สุภาวัน และที่จรรยา ภาศรี

ขอขอบคุณหัวหน้าแหล่งสารนิเทศท้องถิ่นในภาคตะวันตก และนักวิชาการทุกท่านที่กรุณา สละเวลาให้สัมภาษณ์ตลอดจนให้ความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์พรพินิต กุลบุญ ที่กรุณาให้กำลังใจและให้ คำแนะนำช่วยเหลือแก่ผู้วิจัยตลอดมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความเมตตาจากศาสตราจารย์ ดร. วิชา กงกะนันท์ ที่สละเวลาให้คำแนะนำในระยะเริ่มต้นของการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณอาจารย์นฤมล ปราชญ์โยธิน แห่ง คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่กรุณาให้คำแนะนำในเรื่องที่เกี่ยวกับไทยศึกษา และได้ กรุณาสละเวลาแก้ไขโครงร่างวิทยานิพนธ์

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยรู้สึกสำนึกในบุญคุณของแม่ซึ่งคอยให้กำลังใจและห่วงใยสุขภาพอยู่เสมอ และขอขอบคุณคุณรัตนา อ้อประเสริฐ ซึ่งเป็นผู้ช่วยที่เข้มแข็งเป็นอย่างยิ่งสำหรับงานวิจัยชิ้นนี้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
ความเป็นมาของปัญหา.....	1
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	3
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐาน.....	7
ขอบเขตในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย.....	11
คำอธิบายศัพท์.....	11
2. ทรรศนะการสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันตก.....	13
ทรรศนะการสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น.....	15
ประเภทของทรรศนะการสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น.....	16
ลักษณะของทรรศนะการสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น.....	17
ห้องสมุดเพื่อการศึกษาท้องถิ่น.....	20
หน้าที่และความสำคัญของห้องสมุดเพื่อการศึกษาท้องถิ่น.....	21
ห้องสมุดเพื่อการศึกษาท้องถิ่นในต่างประเทศ.....	22

บทที่	หน้า
การดำเนินการทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาท้องถิ่น.....	27
การบริหารงาน.....	27
ด้านเทคนิค.....	32
ด้านบริการและการเผยแพร่.....	48
ห้องสมุดเพื่อการศึกษาท้องถิ่นในประเทศไทย.....	57
ห้องสมุดเพื่อการศึกษาท้องถิ่นในภาคตะวันตก.....	63
3. วิธีดำเนินการวิจัย.....	82
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	181
บรรณานุกรม.....	205
ภาคผนวก.....	
ก. แบบบันทึกข้อมูลท้องถิ่น.....	214
ข. แบบสัมภาษณ์หัวหน้าแหล่งสารสนเทศ เกี่ยวกับการดำเนินงาน ทรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นภาคตะวันตก.....	215
ค. รายชื่อวารสาร ข่าวนิตยสาร และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันตกทั้งหมด ที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	232
ง. รายชื่อวารสาร ข่าวนิตยสาร และหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันตก ที่มีอยู่ในห้องสมุดแต่ละแห่งในภาคตะวันตก.....	240
จ. บทความวารสารท้องถิ่นภาคตะวันตก.....	256
ประวัติผู้เขียน.....	297

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. ลักษณะของอาคารสถานที่ของแหล่งสารนิเทศประเภทต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	75
2. จำนวนบุคลากรผู้รับผิดชอบการดำเนินงานของแหล่งสารนิเทศ ประเภทต่าง ๆ ในภาคตะวันตก จำแนกตามวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์ และระดับการศึกษา.....	77
3. งบประมาณประจำปี 2529 สำหรับการจัดหาสิ่งพิมพ์ของแหล่งสารนิเทศ ในภาคตะวันตก.....	79
4. จำนวนสิ่งพิมพ์ทั้งหมดของแหล่งสารนิเทศในภาคตะวันตก.....	93
5. จำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันตกที่มีอยู่ใน แหล่งสารนิเทศประเภทต่าง ๆ จำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์.....	97
6. จำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันตกที่มีอยู่ใน แหล่งสารนิเทศทั้งหมด จำแนกตามเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับจังหวัดต่าง ๆ และประเภทของสิ่งพิมพ์.....	104
7. จำนวนทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันตกที่มีอยู่ใน แหล่งสารนิเทศทั้งหมด จำแนกเนื้อหาตามหมวดหมู่วิชาและประเภท ของสิ่งพิมพ์.....	105
8. จำนวนวารสารท้องถิ่นภาคตะวันตกและจำนวนบทความที่เกี่ยวข้องกับ ภาคตะวันตกที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศ.....	108
9. จำนวนบทความวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคตะวันตก จำแนกตาม ชื่อวารสารและเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัดต่าง ๆ	111
10. จำนวนบทความวารสารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับภาคตะวันตก จำแนกตาม ชื่อวารสารและหมวดหมู่วิชา.....	113

ตารางที่

หน้า

11.	จำนวนหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกเนื้อหาตามจังหวัด.....	117
12.	จำนวนจุลสารที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามเนื้อหาเกี่ยวกับจังหวัด.....	120
13.	จำนวนแผ่นปลิวที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกเนื้อหาตามจังหวัด.....	122
14.	จำนวนแผ่นปลิวที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามหมวดหมู่วิชา.....	123
15.	จำนวนวารสารท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง..	127
16.	จำนวนข่าวสารท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกเนื้อหาตามจังหวัด.....	129
17.	จำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกเนื้อหาตามจังหวัด.....	130
18.	จำนวนหนังสือที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามหมวดหมู่วิชา.....	135
19.	จำนวนจุลสารที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามหมวดหมู่วิชา.....	137
20.	จำนวนข่าวสารท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามหมวดหมู่วิชา.....	139
21.	จำนวนหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีอยู่ในแหล่งสารนิเทศแต่ละแห่ง จำแนกตามหมวดหมู่วิชา.....	140
22.	จำนวนแหล่งสารนิเทศที่มีการดำเนินงานและไม่มี การดำเนินงาน ทรัพยากรสารนิเทศที่เกี่ยวกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.....	142

ตารางที่	หน้า
23. การบริหารงานทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้...	145
24. จำนวนบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินงานทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ จำแนกตามวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์และระดับการศึกษา.....	147
25. จำนวนครุภัณฑ์สำหรับทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ	148
26. การดำเนินงานด้านการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	153
27. ระบบการจัดหมู่หนังสือที่เกี่ยวข้องกับภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	155
28. เครื่องมือช่วยค้นทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	156
29. การเตรียมการก่อนให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	157
30. การจัดเก็บทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	158
31. การให้บริการทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	162
32. เวลาเปิดบริการแหล่งสารสนเทศในภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	164
33. การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	165
34. ปัญหาการบริหารงานทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	169
35. ปัญหาด้านเทคนิคของทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	172
36. ปัญหาการให้บริการและเผยแพร่ทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงใต้.....	174